

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1984
Τιμή φύλλου δρχ. 10
Αριθμός φύλλου 94
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Οι στήλες αυτές απευθύνονται σήμερα σε σας, το Νομάρχη Ηρακλείου, τον εκπρόσωπο της κυβερνητικής πολιτικής σ' αυτό τον τόπο.

Με την απόφασή τους αυτή λαμβάνουν υπόψη τους το χώρο της επαγγελματικής προέλευσης, μα και το γεωγραφικό και πίο πολύ τη στράτευση σας στην υπηρεσία ενός κινήματος που έκανε πράξη την αναγνώριση της εθνικής αντίστασης, η οποία είναι στενά δεμένη με το γεωγραφικό χώρο που η εφημερίδα αυτή υπηρετεί.

Στις επισκέψεις σας στην επαρχία Βιάννου περάσατε πολλές φορές δίπλα από το Ηρώο, που έχει στηθεί στη μνήμη των εκκατοντάδων θυμάτων της Γερμανοϊταλικής κατοχής. Δυό φορές έχετε παρευρθεί και στην τέλεση του μνημοσύνου, που με επίμονη προσπάθεια της τοπικής αυτοδιοίκησης σε στενή συνεργασία με όλους τους φορείς της Επαρχίας, τελείται τα έξι τελευταία χρόνια.

Διαπιστώσατε όμως πως στο χώρο αυτό, πέρα από το Ηρώο

που στήθηκε πριν από λίγα χρόνια και ύστερ' από πολλές προσπάθειες μιας επιτροπής συνεπαρχιωτών μας, τίποτε άλλο απ' όσα προβλέπει το γενικότο σχέδιο δεν έχει γίνει.

Και το σχέδιο προβλέπει πολλά: Διαμόρφωση του γύρω χώρου και τοποθέτηση αναμνηστικής στήλης με τα ονόματα των θυμάτων.

Η διαμόρφωση του χώρου πρέπει να είναι τέτοια, ώστε με την ανάπτυξη του πρασίνου, που άρχισε ήδη να καλλιεργείται, να πάρει μορφή επιβλητική, αντάξια της θυσίας των νεκρών στους οποίους είναι αφιερωμένος ο χώρος αυτός:

Να εμπνέει σεβασμό στον επισκέπτη.

Να του εμπνέει τα μεγάλα μηνύματα της θυσίας για λευτεριά και ανεξαρτησία, που εξασφαλίζονται με την ειρήνη και την αγάπη των ανθρώπων.

Στην ολοκλήρωση του έργου αυτού σας καλούμε να συμβάλετε αποτελεσματικά.

Όλες οι μέχρι σήμερα εκκλήσεις στην Πολιτεία για ενίσχυση

της προσπάθειας αυτής δεν βρήκαν καμιά ανταπόκριση. Με την πεποίθηση πως η νέα μας έκκληση θα εκτιμηθεί σήμερα με διαφορετικό τρόπο, σας καλούμε να εισηγηθείτε στο Νομαρχιακό Συμβούλιο, του οποίου προεδρεύετε, να διαθέσει το ποσό που χρειάζεται για την ολοκλήρωση των εργασιών που προβλέπονται για το χώρο του Ηρώου της επαρχίας Βιάννου.

Φορέας που μπορεί να εκτελέσει τα έργα αυτά μπορεί να είναι η Κοινότητα Αμυρά, με ειδικό άρθρο στον προϋπολογισμό και απολογισμό της.

Οι στήλες αυτές, μακριά από προσωπικά υμνολόγια σε όσους συμβάλλουν στην προώθηση και επίλυση προβλημάτων που αφορούν το πλατύτο κοινό, αρκούνται μονάχα στο να τονίσουν την προσωπική ικανοποίηση που πρέπει να νιώθουν όσοι συμβάλλουν σ' αυτά. Και αυτή την ικανοποίηση πιστεύουμε πως θα νιώθετε κι εσείς κάνοντας πράξη τη διαρκή υπόμνηση προς τις επόμενες γενιές: «Όσοι ξεχνούν το παρελθόν, είναι καταδικασμένοι να το ξαναζήσουν».

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Του κ. Βαγγέλη Βαρδάκη

2. ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Ο συνεταιρισμός γενικά είναι ένα καινούριο (σχετικά) κοινωνικό φαινόμενο, που γεννήθηκε κάτω από συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες. Έτσι δεν υπάρχει σ' όλα τα στάδια εξέλιξης της ανθρώπινης κοινωνίας. Πρέπει να πούμε από την αρχή, και αυτό πρέπει να το τονίσουμε ιδιαίτερα, πως ο συνεταιρισμός δε βγήκε από το μυαλό κανενός «σοφού», αλλά είναι δημιούργημα του ίδιου του λαού. Είναι ένα παιδί των αναγκών του λαού σε ιστορικά καθορισμένο στάδιο εξέλιξής του, όταν και όπου τον καταπίεζε και τον εκμεταλλεύτανε σκληρά και απάνθρωπα ο ανερχόμενος καπιταλισμός.

Η λέξη «συνεταιρισμός» εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ευρωπαϊκή βιβλιογραφία στα τέλη του 18ου αιώνα, στην εποχή δηλαδή που το καπιταλιστικό σύστημα ανερχόταν με γρήγορους ρυθμούς. Ο πρώτος που χρησιμοποίησε τη λέξη «συνεταιρισμός» ήταν ο Άγγλος Γουλιέλμος Γκοντφρίντ το 1793.

Λίγο αργότερα και συγκεκριμένα το 1817 ο ουτοπιστής οσιαλιστής Ρόμπερτ Όουεν μιλούσε συχνά για «χωριό αρμονίας και συνεταιρισμού» και το 1821 δημοσίευσε σειρά άρθρων με τον τίτλο: «Ένα μεγάλο μυστικό αποκαλύφθηκε, ένας ατέλειωτος συνεταιρισμός για όλους τους ανθρώπους και για όλες τις κατευθύνσεις. Έκτοτε ο συνεταιρισμός ως ιδέα πολυσυζητείται στην Ευ-

ρώπη. Αναπτύσσονται συνεταιριστικά ρεύματα και το 1844 στην πόλη Ρόττοντλ της Αγγλίας ιδρύεται από 28 υφαντουργούς ο πρώτος συνεταιρισμός στον κόσμο. Ο συνεταιρισμός αυτός αποτελεί το ξεκίνημα του συνεταιριστικού κινήματος στον κόσμο, που σήμερα περιλαμβάνει 500 και πάνω εκατομ. μέλη. Αν και ο συνεταιρισμός της Ρόττοντλ ήταν και παραμένει καταναλωτικός, όμως οι αρχές και το καταστατικό του, αποτέλεσε τη βάση όλων των συνεταιρισμών καταναλωτικών, αστικών και γεωργικών. Ο πρώτος γεωργικός πιστωτικός συνεταιρισμός ιδρύθηκε

το 1849 στη Γερμανία από τον Ραϊφάιζεν στο χωριό Φλαμεσφέντ. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί στήριξαν και σε όλες σχεδόν τις καπιταλιστικές χώρες οργανώθηκαν πάνω στη βάση του συστήματος Ραϊφάιζεν.

3) Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Η λέξη «συνεταιρισμός» στην πλατιά της έννοια σημαίνει συνεργασία. Τι είναι όμως συνεργασία; Συνεργασία μπορούμε να πούμε ότι είναι μια μορφή εργασίας, όπου πολλά άτομα εργάζονται σχεδιασμένα το ένα δίπλα στο άλλο και

το ένα μαζί με το άλλο στο ίδιο προτσές (διαδικασία) της παραγωγής.

Από τον ορισμό αυτό εύκολα καταλαβαίνουμε πως υπάρχουν διάφορες μορφές συνεργασίας. Συνεργασία με βάση την εργασία, συνεργασία με βάση το κεφάλαιο κ.ά.

Ο συνεταιρισμός λοιπόν με τη σημερινή του μορφή είναι μια μορφή συνεργασίας, όχι όμως όπως την ορίσαμε παραπάνω. Γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο και χρήσιμο να κάνουμε μια σύντομη ανάλυση στις δύο αυτές έννοιες, γιατί έτσι θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τη μορφή

• Συνέχεια στη σελίδα 4

Ιστορικά φυσικά φαινόμενα στην επαρχία Βιάννου

Του κ. Στεφάνου Δ. Παπαγιαννάκη

—20—
Ο Ι. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ διδει μια περιγραφή του βουρά που είχε η Βιάννος όταν για τελευταία φορά μας ήρθε το Σίβριο 1919, μαζί με την εξήγηση του φαινομένου:
«Τα βουνά τότε γκρεμιζόνε». Πραγματικά η εξήγηση είναι ορθή, γιατί οι βοριάδες της Ν. Κρήτης αγήκουν στην κατηγορία των ψυχρών καταβατικών ανέμων του τύπου ΒΟΡΑ της Αδριατικής. Οι ίδιοι αυτοί άνεμοι ταλαιπώρησαν το καράβι του Αποστόλου

Παύλου στο Λιμικό Πελάγος κατά το ταξίδι του προς τη Ρώμη.

8. ΒΡΟΧΗ ΑΙΜΑΤΟΣ

Οι δάσκαλοί μας ανέφεραν την περίπτωση κόκκινης βροχής που έπεσε στην Α. Βιάννο γύρω στο 1905 μαζί με την ανησυχία που είχε προκαλέσει στους Βιαννίτες το «βιβλικό» αυτό φαινόμενο.

Σήμερα ξέρομε ότι λασποβροχές από σκόνη που έρχεται από τη Σαχάρα, με χρώμα από

αοικτικό γκριζό μέχρι κόκκινο δεν είναι και τόσο σπάνιο φαινόμενο, όχι μόνο στην Κρήτη αλλά και σε όλες τις βορειότερες περιοχές της λεκάνης της Μεσογείου. Στην Α. Βιάννο έχω παρατηρήσει κόκκινη λασποβροχή και στις 4 Δεκεμβρίου 1980.

9. ΧΙΟΝΙΑ

Τα χιόνια δεν λείπουν από την ορεινή επαρχία μας κανένα χειμώνα. Δεν πρέπει να ξε-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 3

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο δρόμος Ηράκλειο-Βιάννος

Πολλές φορές μέχρι σήμερα οι στήλες αυτές έχουν αναφερθεί στην ανάγκη να ανακατασκευαστεί ο δρόμος Ηράκλειο — Βιάννος. Να γίνει διαπλάτυνση σε πολλά σημεία. Να σβήσουν οι πολλές στροφές, που σε πολλά σημεία περιορίζονται στην ορατότητα των 5 μέτρων, με συνέπεια τον διαρκή κίνδυνο συγκρούσεων μα και τη συνεχή μείωση της ταχύτητας, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η καταπόνηση καυσίμων και να μεγαλώνει ο χρόνος διαδρομής.

Σε σύσκεψη τεχνικών της επαρχίας, που πραγματοποιήθηκε ύστερ' από πρόσκληση του Συλλόγου Βιαννιτών Ηρακλείου «Ο Πατούχας», ύστερ' από σχετική συζήτηση μεταξύ αυτών που πήραν μέρος, τονίστηκε η ανάγκη:

Να κινηθούν οι Κοινότητες της επαρχίας για τη διάνοιξη του δρόμου Γαζέπη Μύλος —

Κασσάνοι — Καραβάδι, Μάρθα. Για τη διάνοιξη αυτή υπάρχει μελέτη του συνηχητή τοπογράφου μηχανικού κ. Δημ. Ραφτοπούλου.

Με τη διάνοιξη του δρόμου αυτού και την ολοκλήρωση του δρόμου που διανοίγεται και ενώνει το αεροδρόμιο Ηρακλείου με το Καστέλλι Πεδιάδος και θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαδρομή Ηράκλειο — Βιάννος, θα περιοριστεί κατά πολύ ο χρόνος που μπορεί να κατέβει στη μια ώρα.

Οι σοβαρές ευνοϊκές επιπτώσεις που θα προκύψουν είναι πολύ καταφανείς. Γι' αυτό χρέος των Κοινοτήτων της επαρχίας επιτακτικό είναι να ζητήσουν να συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα έργων που θα συνταχθεί κατά το Σεπτέμβριο — Οκτώβριο, ώστε μέσα στο 1985 να ξεκινήσει.

Η σύσκεψη των συνεπαρχιωτών τεχνικών

— Η τέλεση του πανεπαρχιακού μνημοσύνου τα έξι τελευταία χρόνια

— Η έκθεση των ειδών λαϊκής τέχνης στην Άνω Βιάννο και η καλλιτεχνική εκδήλωση την ίδια μέρα.

— Η έκθεση αγροτικών προϊόντων στην Άρβη.

— Η προσπάθεια που έγινε τα δύο τελευταία χρόνια για την οργάνωση έκθεσης φωτογραφίας των θυμάτων της Γερμανοϊταλικής κατοχής,

— Η ομιλία που έγινε στον Άγιο Βασίλειο και η μουσική εκδήλωση στη Βιάννο το Σεπτέμβριο του 1983,

— Οι δυσκολίες χώρου που συναντήθηκαν σ' όλες τις παραπάνω εκδηλώσεις,

— Η ανάγκη να επεκταθεί η Βιβλιοθήκη Άνω Βιάννου με τις 12.000 περίπου τόμους βιβλίων, την καθημερινή προσέλευση αναγνωστών και επισκεπτών,

— Η ανάγκη να τοποθετηθούν σε κατάλληλες προθήκες τα αρχαιολογικά ευρήματα που είναι στριμωγμένα στο χώρο της Βιβλιοθήκης, καθώς και μια σειρά ειδών λαϊκής τέχνης και διάφορα κειμήλια που σ' αυτά μπορούν να προστεθούν και πολλά άλλα τα οποία βρίσκονται σκόρπια στην επαρχία και υπάρχει κίνδυνος να καταστραφούν ή να χαθούν από άγνοια όσων τα κατέχουν.

— Η ανάγκη να δημιουργηθεί Ιστορικό Μουσείο στο χώρο του Ηρώου, που θα συμπεριλάβει εκτός από τις φωτογραφίες των θυμάτων και προσωπικά τους αντικείμενα αλλά και ιστορικά κειμήλια.

— Η ανάγκη να εξευρεθεί χώρος για τη στάθμευση των Συνέχεια στη σελ. 4

Η ΚΑΣΕΤΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Ανατυπώθηκε η κασέτα που ακούστηκε στην τέλεση του Πανεπαρχιακού Μνημοσύνου το Σεπτέμβριο του 1983, και διατίθεται από το Σύλλογο Ηρακλειωτών «Ο Πατούχας» και στη συνέχεια και από άλλους φορείς που θα γνωστοποιηθεί σ' επόμενο φύλλο των Β.Ν.

Υπενθυμίζεται πως στην κασέτα είναι καταγραμμένα εκτός από το αφιέρωμα στην τραγωδία της Βιάννου, πολλά άλλα τραγούδια και κομμάτια από τη συμβολή των συνεπαρχιωτών μας στην αντίσταση κατά των Γερμανών.

Είναι διάρκειας 1 ώρας.

Ζητήστε την. Ακούστε την. Φροντίστε να την ακούσουν όσο γίνεται περισσότεροι γνωστοί και φίλοι σας. Οι εισπράξεις από την πώλησή της θα διατεθούν για τη διαμόρφωση του χώρου του Ηρώου.

Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΔΙΣΤΟΜΟΥ

Πολλές δεκάδες είναι τα χωριά της πατρίδας μας που χτυπήθηκαν από τους Γερμανοϊταλοβουλγάρους φασίστες το 1941—44.

Ομαδικές εκτελέσεις, λεηλασίες, πυρπολήσεις σπιτιών. Οι σκληρωμένοι Έλληνες μάθαιναν την καταστροφή κάθε χωριού, τότε, από τα ανακρινόμενα των κατακτητών, που είχαν σκοπό να τρομοκρατήσουν τον πληθυσμό. Μαπεύχαιναν το αντίθετο αποτέλεσμα: Ο αγώνας για λευτεριά και ανεξαρτησία χαλυδωνόταν περισσότερο.

Σήμερα μας το υπενθυμίζουν τα μνημόσυνα που τελούνται στη μνήμη των νεκρών του κάθε χωριού και τρέινα αναγγέλλονται σχεδόν κάθε εβδομάδα. Ατέλειωτη η σειρά: (Χωριά της Βιάννου, Καλάβρυτα, Καμένο, Χορτάτσι, Καρπενήσι, Μακρακράμνη, Κασαριανή, Περιστέρι, Κοκκινιά, Ανάγεια, Κάνδανος, Σωκαράς, Γέργερη, Δαμάστα' ο 62 του Ηρακλείου, και ο κατάλογος δεν έχει τέλος.

Ανάμεσα σ' όλα αυτά η μεγάλη σφαγή του Διστόμου

στις 10 Ιουνίου 1944 με τα 278 θύματα.

Ημέρα Σάββατο ο Διστόμιτες τελούσαν μνημόσυνο 4 παλικαριών που πριν από 40 μέρες είχαν εκτελεστεί από τους Γερμανούς.

Τη μέρα αυτή διάλεξαν οι Γερμανοί να επισκεφτούν, το Δίστομο με 65 φορτηγά αυτοκίνητα γεμάτα άνδρες των ΕΣ—ΕΣ. Παράλληλα άλλοι Γερμανοί ντυμένοι θλάχικα κινήθηκαν προς διπλανή τοποθεσία, το Στείρι, με σκοπό να αφιδιάσουν ένα λόχο ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 4

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Γιατρείο Αγροτικό Πεύκου	31877
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31876
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Υπουργείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Ελαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (Θάλασσα)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Ελληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείο	22.140

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22404
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρσιάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Γεώργιος — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Γεώργιος Ζαϊμάκης — Άμυρά	31420

(Για υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:
Η κ. Αταλάντη σύζ. Νίκου Καραβελάκη γέννησε κορίτσι.
Η κ. Αλίκη σύζ. Εμμ. Καρακωσταντάκη γέννησε αγόρι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΗ ΒΙΑΝΝΟ:
Χαράλαμπος Μαστρογιωργάκης

ΣΤΟ ΧΟΝΔΡΟ:

Γεώργιος Ζαϊμάκης 88 χρό-

νων.
Ιωάννης Ζαχαράκης 88 χρό-

ΣΤΟΝ ΠΕΥΚΟ:
Πετρούλα Κοκκινάκη
Έμμανουήλ Βασιλάκης.

ΔΩΡΕΕΣ

Η Κοινότητα Άνω Βιάννου κατέθεσε στο Φιλάνθρωπο Ταμείο Βιάννου 2.000 δρχ. στη μνήμη του Παύλου Βαρδινόγιαννη.

Νεκρολογία

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

Πέθανε στο Βενιζέλειο και κηδεύτηκε στη Βιάννο στις 29 του Μάη με συμμετική πλήθους κόσμου από τη Βιάννο, το Ηράκλειο και πολλά άλλα χωριά, με πάρα πολλά στεφάνια και άφθονα από τα ωραία λουλούδια που στολίζουν τώρα ιδιαίτερα το εδώ περιβάλλον.

Ο αξέχαστος Δημήτρης υπήρξε παρακλάδι της μεγάλης πατριωτικής οικογένειας των Πετρηδών που έχουν δώσει πολλά θύματα στους αγώνες για την ελευθερία, όπως π.χ. το Στέργιο Πετράκη στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, το Λοχαγό Γιάννη Ν. Πετράκη, που φονεύθηκε ηρωικά μαχόμενος στο Σαγυγάριο της Μικράς Ασίας και το Χαρίλαο Δημ. Πετράκη που φονεύθηκε στη Μάχη της Κρήτης. Γιος του Χαράλ. Ν. Πετράκη, και αδελφός του Νίκου Χαρ. Πετράκη που τουφεκίστηκαν από τους Γερμανούς στο Γάζι στις 14 Ιουνίου 1942 και κουνιάδος του Νικολ. Εμμ. Βερβελάκη, που φονεύθηκε από Γερμανικό απόσπασμα στην εκτέλεση εθνικού καθήκοντος προς τον Τσοτούσουρο, ο ίδιος με τους αδελφούς του Μανώλη και Γιώργη, που απέφυγαν την σύλληψή τους και σ' όλο το διάστημα της κατοχής, από την εποχή του αξιωματικού Αλεξ. Ραπτο-

πούλου εκτελούσαν πάντοτε επικίνδυνες πατριωτικές πράξεις, τολμηρές και θαρραλέες ιδίως στην περιοχή Τσοτούσουρου, αλλά και στα Λατερούσια και τα Βιαννίτικα θουναά και σ' όλους τους αντάρτες Έλληνες και ξένους ήταν εξυπηρετικοί και φίλοι, ιδίως με την τροφοδοσία τους.

Ο ίδιος ο αξέχαστος Πετροδημήτρης υπήρξε πολύ ψυχραιμός με απέραντη σεμνότητα και μόνιμη καλοσύνη στην οικογενειακή και κοινωνική του ζωή....

Ευτύχησε να δει τα παιδιά του όλα με καλή οικογενειακή αποκατάσταση. Και τέλος ο μαδική, από όλες τις έντοπλες αντιστασιακές ομάδες, ήταν η αναγνώριση των αγώνων του για την ελευθερία.

Ας είναι η ζωή του παράδειγμα και η μνήμη του αιωνία....

ΝΙΚΟΛΑΣ ΕΜΜ.
ΚΑΤΣΑΡΑΚΗΣ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ:

Στην Άρβη οικόπεδο με πρόσοψη 8 μ. και βάθος 65 μ. Πληροφορίες τηλ. (0895)31305.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ: Οικόπεδο παραθαλάσσιο στη θέση Αχλιά Συκολόγου τηλ. (081) 283211.

ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΑΝΝΟΥ ΠΡΙΝ ΑΠΟ 313 ΧΡΟΝΙΑ

Του κ. Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Το 1671 μ.Χ., δυο χρόνια μετά την κατάληψη του Χάνδακα (του σημερινού Ηρακλείου) από τους Τούρκους (1669 μ.Χ.) και την ολοκλήρωση της τουρκικής κατοχής στο νησί μας, έγινε απογραφή του πληθυσμού της Ανατολικής Κρήτης. Σύμφωνα με την απογραφή αυτή τα χωριά της επαρχίας μας είχαν τον παρακάτω αριθμό κατοίκων που πλήρωναν τον κεφαλικό φόρο. Από την απογραφή εξαιρέθηκαν οι ανήλικοι, οι γέροι, οι ανάπηροι και οι κληρικοί.

Τα στοιχεία για το άρθρο

αυτό πάρθηκαν από το πολύ αξιόλογο έργο του Νικολάου Ε. Σταυρινίδη «Μεταφράσεις Τουρκικών Ιστορικών Εγγράφων αφορώντων εις την Ιστορίαν της Κρήτης», τόμος Β', Ηράκλειον Κρήτης 1976, σελ. 113—138. Στις σελ. 136—138 αναγράφεται πίνακας εξήντα δύο χωριών που ανήκουν στην «Επαρχία Ρίζου της Διοικήσεως Σητείας». Τα χωριά της σημερινής Επαρχίας Βιάννου που αναφέρονται στον πίνακα αυτό είναι τα παρακάτω (αριθ. πίνακα 37—49):

Χωριον	Πλούσιοι	Μεσαίοι τάξεως	Πτωχοί εργαζοι.	Άτομα
37 Απάνω Μέση MESI APANO	14	5	1	20
38 Κάτω Μέση MESI KATO	10	4	2	16
39 Μάντρα MADRA	13	5	—	202
40 Κάτω Βιάννος KATO VIYANE	39	18	2	59
41 Απάνω Βιάννος VIYANE A-PANO	108	46	25	179
42 Πεύκος PEFKO	24	7	7	38
43 Αμυρά AMIRA	20	5	2	27
44 Κεφαλοβρύσι KEFALEVRISI	17	4	2	23
45 Βαχος VAKU	8	1	2	11
46 Άγιος Βασίλειος Κρεβατάς AY. VASIL KE-RATA	21	7	2	30
47 Κάτω Σύμη SIMI KATO	12	6	—	18
48 Απάνω Σύμη SIMI APANO	46	16	6	68
49 Συκολόγος Καλάμι SIKOLOGOS KALAMI	12	6	3	21

Στον ίδιο πίνακα αναγράφονται ακόμη μερικά χωριά της σημερινής επαρχίας Ιεραπέτρας, που συνεχίζουν την ανατολική πλευρά της επαρχίας Βιάννου:

50. Άγιο Ντρώτη AYODROTI	7	2	—	9
51. Χριστός HRISTU	17	7	—	24
52. Παράσ PARSIA	9	3	1	13
53. Ουντούνια UDUNYA ή ODUNYA	8	3	—	11

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1η Για τα χωριά Απάνω Μέση και Κάτω Μέση ο κ. Σταυρινίδης σημειώνει: «Το πρώτον είναι ηρειπωμένον, το δεύτερον χρησιμεύει ως χειμερινόν Μετόχιον Λασηθίων. Αναφέρονται υπό Χουρμ. 37 και σημειούνται εν τω χάρτη του Αγγλ. Επιτελ. Α. του Σκινιά». 2η Για τη Μάντρα ο κ. Σταυρινίδης σημειώνει: «Ηρειπωμένον και ακατοίχητον σήμερα εν τη περιοχή της Μέσης».

3η Για το όνομα KERATA, που αναφέρεται στον Κρεβατά, ο κ. Σταυρινίδης παρατηρεί: «Η προσωπίδα του χωριού προήλθε προφανώς εκ παραφθοράς του ονόματος Κρεβατάς, το οποίον ήδη παρὰ ΒΑΡ. συνοδεύει το όνομα Άγιος Βασίλειος. Δεν αποκλείεται όμως ενταύθα το Κρεβατάς να σημειοί ιδιον χωριόν το εις εγγυτάτην απόστασιν από τον Άγιον Βασίλειον κείμενον θλ. κατατέρων ανάλογον: Συκολόγος Καλάμι».

4η Για το με αριθμό 50 ο κ. Σταυρινίδης γράφει: «Στον

πίνακα αυτό αναγράφονται τα χωριά της σημερινής Επαρχίας Βιάννου που αναφέρονται στον πίνακα αυτό είναι τα παρακάτω (αριθ. πίνακα 37—49):

Αι Ντρώτη ακούεται και σήμερα τοποθεσία επί της οδού της αγωγής από Συκολόγου εις Γόδια, ένθα ερείπια και εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Φαίνεται ότι το όνομα σχετίζεται με τον Άγιον Δωρόθεον».

5η Για το χ. Ουντούνια ο κ. Σταυρινίδης γράφει: «Δεν γνωρίζω περί τίνος πρόκειται και δεν υφίσταται χ. υπό συγγενές όνομα. Αναφέρεται και εν Τ.Α.Η. (Τουρκικό Αρχείο Ηρακλείου) κωδ. 5ος σελ. 161 του 1688, επιτετραμμένον την φύλαξιν πύργου μετ' άλλων χωριών της περιφέρειας Συκολόγου. Αν σχετίζεται με τα κατά την περιχίτη ταύτην τοπωνυμια SEN-DHONA και SIDHONIA (θλ. χάρτην Αγγλ. Επιτελ.) δεν δύναμαι να βεβαιώσω».

6η Όπως βλέπει ο αναγνώστης, από τα σημερινά χωριά της επαρχίας μας δεν αναφέρεται στον πίνακα ο Χόνδρος πράγμα που ασφαλώς δείχνει ότι το χωριό αυτό χτίστηκε μετά το 1671.

Κ.Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Για να γνωρίσουμε την Ελλάδα ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Γράφει ο κ. Αντώνης Εμμ. Στιβακτάκης

Ο Μυστράς είναι μια νεκρή πολιτεία, που ζωντανεύει όμως την ψυχή και την καρδιά του κάθε συναισθηματικού ανθρώπου σαν επισκεφτεί το Μυστρά μαγεύεται, επαναστατεί, ερωτεύεται τη φυσική ομορφιά και το μεγαλείο του. Και δεν καταλαγιάζει, αν δεν σου κλέψει την υπόσχεση πως σίγουρα θα τον ξαναεπισκεφτείς, για να ξαναζήσεις με όλη τη δύναμη της ψυχής σου, τη γοητεία του, τη μεγαλοπρέπειά του.

Ο Μυστράς χτίστηκε στις αρχές του 13ου μ.Χ. αιώνα πάνω στις πλαγιές ενός κατάφυτου λόφου, που φύτρωσε στις υπώρειες του Ταύγετου πέντε χιλιόμετρα έξω από τη Σάρτη. Ο λόφος του Μυστρά, ο Μυζηθράς όπως αλλιώς λέγεται, είναι κατάφυτος. Πολύχρωμα αγριολούλουδα, θάμνοι πρωτόγνωροι δέντρα θαυμάσια κι ευωδιαστά κυπαρίσσια, δημιουργούν τη φυσική ομορφιά του Μυστρά. Στο βάθος υψώνονται επιβλητικά οι κορφές του καταχνησμένου κι άγριου Ταύγετου. Στα πόδια του απλώνεται η Λακωνική πεδιάδα απέραντη, πλούσια, καταπράσινη, ζωντανή. Μακριά στο βάθος ο Ευρώτας, τονίζει το σιγανό του τραγούδι, ακούρατος, αχτύπητος από τους καιρούς που διάσθεκε. Απέραντη φυσική ομορφιά έχει ο τόπος που απλώνεται γύρω από το Μυστρά.

Δεν ήταν όμως μόνο η φυσική ομορφιά που έκανε αυτούς που έχτισαν το Μυστρά να στήσουν εκεί την πολιτεία τους. Ήταν και η στρατηγική του θέσης, που δεσπόζει σ' ολόκληρη τη Λακωνική. Τα χρόνια εκείνα όποιος ήταν κύριος του Μυστρά, ήταν και κύριος του Μοριά.

Ας γυρίσουμε όμως εκατοντάδες χρόνια πίσω. Άνθρωποι και μουλάρια, αφέντες και δούλοι, καταχτητές και υπήκοοι, ανεβαίνουν τις πλαγιές του Μυζηθρά κι αγωγίζονται να στήσουν εκεί το ισχυρότερο φρούριο της Πελοποννήσου. Βιάζονται οι Φράγκοι του Βιλλεαρδουίνου να υψώσουν τούτο το κάστρο. Ήθελαν να το κάμουν στολίδι του Μοριά κι ελπίδα δική τους, γιατί νόμιζαν πως χάρη σ' αυτό θα κρατούσαν για πάντα το Μοριά στην εξουσία τους. Στάθηκαν όμως άτυχοι ή καλύτερα δεν άργησε να μιλήσει γι' αυτούς η θεία δικαιοσύνη. Ο Μυστράς είχε χτιστεί σ' ελληνική περιοχή και με τον ιδρώτα των Ελλήνων. Έπρεπε λοιπόν να ανήκει σ' αυτούς. Ήταν δικός τους. Έπρεπε να γίνει δική τους ελπίδα, καύχημα, στολίδι της ελεύθερης πατρίδας τους.

Πραγματικά ο Μυστράς γρήγορα έγινε βυζαντινός ύστερα από συμφωνία, μετά

τη νίκη των Βυζαντινών εναντίον των Φράγκων στην Πελαγονία. Επειδή οι Βυζαντινοί πόνεσαν για να χτίσουν αυτό το κάστρο, επειδή έτσι αναπάντεχα έγινε δικός τους κι επειδή είχαν νιώσει καλά πως το μέλλον ανήκε πια στο Μυστρά κι όχι στη δυστυχισμένη Βασιλεύσουσα που ψυχορραγούσε περιμένοντας το Σουλτάνο να της δώσει την τελειωτική βολή, βάλθηκαν να κάμουν το Μυστρά πραγματικά άπαρτο φρούριο του πνεύματος και της βυζαντινής τέχνης. Τον οχύρωσαν περισσότερο και τον έκαναν απόρρητο. Τον στόλισαν με εκκλησίες απαράμιλλης βυζαντινής τέχνης, με κομψά αρχοντικά μα και με απλά σπίτια, του έδωσαν ζωή, του έδωσαν φως που έμελλε να μη σβήσει ποτέ πια.

Από τους πρόποδες του λόφου αρχίζει η πολιτεία του Μυστρά και φθάνει ως την πιο ψηλή κορφή του. Σπίτια ερειπωμένα, που στο παρελθόν είχαν φιλοξενήσει χιλιάδες ανθρώπους. Εκκλησίες κομψές κι απέριτες, που έζησαν όλες τις μεγάλες σιγές του κάστρου. Κάστρα και πολεμίστρες, που έδωσαν πολλές μάχες για να μη σβήσει το όνειρο του Μυστρά. Εί να γνωστή η ευσέβεια των Βυζαντινών. Όμως αυτό το πλήθος των εκκλησιών που έχτισαν στο Μυστρά είναι πραγματικά αξιοπαρατήρητες. Πάμπολλες μικρές και μεγάλες εκκλησίες αφιερωμένες στο Χριστό, στην Παναγία και σε διάφορους Αγίους με διάφορα σχήματα, με τοιχογραφίες απαράμιλλης κι ανεπανόληπτης βυζαντινής τέχνης, είναι σπαρμένες σ' όλα τα σημεία της πλαγιάς του Μυστρά. Δείγμα θέβια της λεπτής ψυχής, της υψηλής αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής τέχνης των Βυζαντινών, της θατιάς τους πίστης και της χωρίς όρους εξάρτησής τους από τα ουράνια.

Είναι πραγματικά οι εκκλησίες τα στολίδια του Μυστρά και θα μπορούσε μια ολόκληρη επιστήμη ν' ασχοληθεί μ' αυτές. Με την αρχιτεκτονική τους, τη ζωγραφική τους διακόσμηση, την ψυχική διάθεση των ανθρώπων που εξωτερικεύοντας τα αισθήματά και συναισθήματά τους, τις έφεραν στο ήλιο το φως τις έκαναν φάρους πνεύματος που λάμπουν και φωτίζουν τους χρόνους εκείνους.

Αγναντεύοντας κανείς το Μυστρά από μακριά, νομίζει πως είναι όλος ερείπια. Πώς το πνεύμα νικήθηκε από το χρόνο και τις κακίες των ανθρώπων, που γκρέμισαν στο πέρασμά τους κι εξαφάνισαν τα μοναδικά για την αρχιτεκτονική τους διακόσμηση μνημεία, που αποτελούν το συμπύκνωμα, την κορυφαία έκφραση της βυζαντινής τέχνης, ενωμένης με τη νότια τέχνη του Μοριά.

(Συνεχίζεται)

Στίχοι Συνεπαρχιωτών ΓΙΑΤΙ;

Δεν θα σε ρωτήσω γιατί εγκατέλειψες τη θέση σου, Γιατί δεν κατέδωσες τις πολεμοχαρές συνομιλίες, Γιατί δεν μου πέταξες κατάμουτρα τα λεφτά που καταδότηκες να δανειστείς. Δεν θα σε ρωτήσω γιατί δεν χειροκρότησες τον κωμικό, όταν οι άλλοι γύρω σου χειροκροτούσαν. Μα θα σε ρωτήσω γιατί φόρεσες καλοκαιρινά, όταν οι άλλοι κρύωναν και πάγωναν κάτω απ' τη γενναριάτικη βροχή.

ΓΕΩΡΓ. Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Δρ. ΝΙΚΟΣ Π. ΑΣΒΕΣΤΑΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ

ΜΑΛΒΙΝΑ ΒΑΒΟΥΡΑΝΑΚΗ — ΑΣΒΕΣΤΑ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ

Δέχονται καθημερινά στα Ιατρεία τους στην οδό Θεσσαλονίκης 1 Ηράκλειο (έναντι Αρχιεπισκοπής) Τηλ. Ιατρείων 243.999, οικίας 289.769

ΜΙΧ. Ν. ΤΣΑΓΚΑΤΑΚΗΣ

Συμβολαιογράφος

Χάνδακος 21 Ηράκλειο

Τηλ. 283-126

«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μηνιαία έκδοση στην υπηρεσία όλων των Βιαννιτών

Έκδοτης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Όδος 1866 αριθμ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική επιμέλεια κειμένων
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ
Έβαν 83 (Στοά Μουρτζή) τηλ. 242.040

Έτησιες συνδρομές

Ίδιωτων δρχ. 200
Κοινοτήτων—Σχολείων — Ένοριών 300

Έμβάσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ
Έπιστολές για την ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 αρ. 110 Ηράκλειο

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 39 Ηράκλειο
Χειρόγραφα δημοσιεύσιμα ή μη δέν επιστρέφονται. Τα ένυπογραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Του κ. Σπύρου Ζών (Λεφτέρη)

— 2ον —

(Αναφέρεται έπειτα στη συμμετοχή της Ελληνίδας στην Αντίσταση, και συνεχίζει.)

Σ' αυτή τη δύσκολη στιγμή αποσπάστηκα στον τομέα της διαφώτισης με επικεφαλής και καθοδηγήτρια όλης της Αθήνας την Ηλέκτρα Αποστόλου, την αθάνατη αυτή ηρωίδα του ελληνικού λαού. Είναι η εποχή που ο διωγμός του λαού από τους Γερμανούς και προδότες ταγματασφαλίτες θρίσκατε στην έξαρσή του. Σ' αυτές τις κρίσιμες ώρες ο λαός χρειάζεται τη συμπαράσταση και διαφώτιση για να μην καμφθεί και γονατίσει. Καθήκον μας η έκδοση διαφωτιστικού υλικού (τρικ — προκηρύξεις — εφημερίδας Ριζοσπάστη — Ελευθέρας Ελλάδας) και η

διανομή του, εγκατάσταση τυπογραφείων σε μυστικές κρύπτες, στα οποία οι τυπογράφοι αγωνιστές δουλεύουν ασταμάτητα κάτω από τη γη. Η Ηλέκτρα τρέχει παντού ασταμάτητα. Μετά από ένα ραντεβού μαζί μου, που μπήκε καθήκον να προωθήσω τυπογραφείο στο θούνό, είχε ραντεβού μετά δύο μέρες με άλλο στέλεχος συναγωνιστή, ο οποίος λόγω ασθενείας του δεν πήγε. Η Ηλέκτρα παραβάνει τους συνωμοτικούς κανόνες και, αντί να φύγει από το σημείο συνάντησης, περιμένει το συναγωνιστή μας και στον κρίσιμο αυτό χρόνο αναγνωρίζεται από παλαιό χωρ(κ)α (χαφιέ) που τη γνώριζε εξόριστη νομίζω στην Ανάφη, την καταδιώκει και με συνδρομή άλλων χαφιέδων τη συλλαμβάνει και την παραδίδει στην ομάδα Καίσαρη, Παναγιωτόπουλο, Παρθενίου. Οδηγείται έπειτα στα κάτεργα της οδού Ελπίδος (οδός αδιέξοδος που αρχίζει από την Πλατεία Κυριακού. Σ' αυτά τα κρατητήρια στον τρίτο όροφο υποβάλλεται σε ανάκριση και σε ασύλληπτα στον ανθρώπινο νου θασανιστήρια, αλλά η ηρωίδα του λαού, η νέα Μπουμπουλίνα, δεν γονατίζει. Στις ερωτήσεις των ανακριτών θασανιστών, που μετέλλαν σαδιστικά μέσα, απαντά «λέγομαι ΕΛΛΗΝΙΔΑ» μέχρι που θανατώθηκε από τα σιχαμένα αυτά καθάρματα, που ως τελευταίο απαίσιο μέσο εξοντώσεως της επέπνεσαν να τοποθετήσουν στουπί ποτισμένο με βενζίνη στα γεννητικά της όργανα, στο οποίο έβλασαν φωτιά.

Ο Πρόμηθεας αλυσοδεμένος στο θράχο του Καυκάσου υφίσταται τα θασανιστήρια που του επέβησαν οι Θεοί του Ολύμπου, αποπέμπει τον υπηρέτη αγγελιοφόρο του Δία Ερμή, επιμένει στη θυσία του για ό,τι δώρισε στον άνθρωπο, ανυποχώρητος υπομένει το Γολγοθά του και το όρνεο να κατατρώγει το σκώτι του. Η Ηλέκτρα Αποστόλου περιβεβλημένη την αλουργίδα του μεγάλιου και ηρωισμού υφίσταται όλους τους απάνθρωπους θασανισμούς, αλλά δεν γονατίζει, δεν προδίδει τον ιερό αγώνα για τη Λευτεριά στον οποίον αλυσοδέθηκε σαν Προμηθέας, φτύνει με περιφρόνηση τα θλιβερά ανθρωπάκια και προδότες θασανιστές της, στους οποίους αντί ομιγρών γαλήνια όπως τη γνώρισα, σιωπηλή με το μεγαλείο που εκπληγάζει από τα βάθη της ψυχής της απαντά στους δημίους της «λέγομαι Ελληνίδα». Έτσι έσθεσε από τη ζωή η Ηρωίδα του λαού, αλλά παραδόθηκε στην αθανασία.

Λίγες μέρες μετά την εξόντωση της Ηλέκτρας είχαμε οργανωτική σύσκεψη στα Ανοσηρικά του Περιστερίου εγώ, ο Γιάννης Αμταζόγλου, υφαντουργός από τη Νέα Ιωνία, εξόριστος της Ακροναυπλίας (ένας από τους επιζήσαντες από τους 600 κρατούμενους του Μεταξά στο κάτεργο της Ακροναυπλίας που παραδόθηκαν για αιώνιο αίσχος τους στους Γερμανούς από την εγκαταλείψασα την Ελλάδα Ελληνική Κυβέρνηση με πρωτόκολλο αντί να τους αφήσει ελεύθερους) και δέκα Περιστεριώτες, από τους οποίους οι δυο ήταν χαφιέδες όργανα της Ασφάλειας από την ίδια τρομοκρατική ομάδα Καίσαρη Παναγιωτόπουλο, μετεφέρθηκαμε για αναγνώριση στο

Τμήμα Ασφαλείας Περιστερίου. Εκεί αντικρίζοντας με ο Διοικητής Γερόσταθος μου είπε «Κάθαρμα, σε κυνηγούμε από τα Πετράλωνα τώρα και δύο χρόνια». Στο τμήμα αυτό ήταν οργανωμένος ένας αστυφύλακας, ο οποίος το ίδιο βράδυ ειδοποίησε στο 15ο Αστυνομικό Τμήμα τον επίσης οργανωμένο Αστυφύλακα συμπατριώτη μας Νίκο Μπιτσάκκη από την Άνω Βιάννο και αυτός την Κυριακούλα Βασιλάκη — Διακάκη από τον Πεύκο Βιάννου, αδελφή του φονευθέντος στη Θεσσαλία αξιωματικού του ΕΛΑΣ Μανώλη Βασιλάκη, το σπίτι της οποίας χρησιμοποιούσα για οργανωτική δουλειά.

Μετά την άνω τυπική διαδικασία μεταφερθήκαμε με λεωφορείο αλυσοδεμένοι στην οδό Μέρλιν και στη συνέχεια στο κάτεργο της οδού Ελπίδος. Εκεί από θλακεία μιας χαφιέδινας αντιλήφθηκα ότι προδοθήκαμε από δυο Περιστεριώτες που υπηρετούσαν μυστικά στο Αστυνομικό Τμήμα της οδού Ελπίδος (τμήμα Καίσαρη), οι οποίοι μετά δύο ημέρες αφέθηκαν ελεύθεροι με την απατηλή δήλωση ότι δέχονταν να καταταχούν στη Χωροφυλακή.

Την τρίτη ημέρα της σύλληψής μας υποβλήθηκα στον ίδιο χώρο που θασανίστηκε η Ηλέκτρα σε φοβερά θασανιστήρια, μέχρι που θεώρησαν οι θασανιστές μου ότι ήμουν νεκρός. Με τραβούσαν γυμνό από τα πόδια στις σκάλες από τον τρίτο όροφο του κρεματορίου, με μετέφεραν στο υπόγειο και με πέταξαν με επιθανάτιο ρόγχο σ' ένα κελί. Η κρατούμενη «Φωτεινή», αιγυπτιακή καταγωγής, φοιτήτρια μαθηματικών, σκέπασε το γυμνό σώμα μου με μια κουβέρτα και για την ενέργειά της αυτή την επομένη ξυλοκοπήθηκε άγρια. Σ' αυτή τη δραματική δοκιμασία μου με επισκέφθηκε ο τυφλός από καταρράκτη Ιπποκράτης Παπαδημητρίου, οδηγούμενος από τη γυναίκα του Μαρίας. Η στιγμή της συνάντησής μας μέσα στο κάτεργο δεν πρόκειται να σθήσει από τη μνήμη μου σ' όλη μου τη ζωή.

Μετά από ημέρες που είχα λίγο συνέλθει με επισκέφθηκε η Κυριακούλα Βασιλάκη και μου έφερε ψωμί. Παρουσία του δεσμοφύλακα φρουρού της είπα ότι μας δίνουν ψωμί, έχωσα μέσα στο ψωμί ένα κομμάτι χαρτί, στο οποίο είχα γράψει τα ονόματα των προδοτών, της το επέστρεψα και με διακριτικό κλείσιμο του ματιού της έδωσα να νιώσει ότι στο ψωμί κάτι υπήρχε. Πήρε το ψωμί, πήγε στο σύνδεσμο της οργάνωσης, το άνοιξαν και πήρε το χαρτί. Πρόεβη ο ΕΛΑΣ Περιστερίου στη σύλληψη των προδοτών, οι οποίοι μαρτύρησαν ότι πράγματι ήσαν χαφιέδες και τις ζημιές που είχαν κάμει στην οργάνωση του ΕΑΜ. Τότε τον ένα ονόματι Αριστείδη εξετέλεσε επί τόπου ο αγωνοκτισμένος αδελφός του διμοιρίτης του ΕΛΑΣ. Εντωμεταξύ μετά 10 ημέρες μια Κυριακή πρωί έμεινα, το Γιάννη Αμταζόγλου, υφαντουργό συνδικαλιστή, και δέκα άλλους κρατούμενους μας χώρισαν για εκτέλεση και μας έκλεισαν στο κελί των μελλοθανάτων. Ήθελαν να εκδικηθούν για την επονίτη του αιμοσταγούς τρομοκράτη του συνδικαλισμού Παγκράτη Παπαγεωργίου. Μείναμε οκτώ ημέρες στο

κελί περιμένοντας κάθε πρωί τη μεταγωγή μας για εκτέλεση. Συγκροτήθηκε η Κυβέρνηση του Καίριου η οποία αποκήρυξε τα Τάγματα ασφαλείας ως προδοτικά παραιτήθηκε ο Λάμπρου, Διοικητής Ασφαλείας, χωρίς να υπογράψει την εντολή για εκτέλεσή μας και έτσι ένα πρωί ένας γεροντάκος δεσμοφύλακας άνοιξε το κελί του θανάτου και μας απελευθέρωσε κλαίγοντας από συγκίνηση.

Μετά λίγες μέρες αφέθηκα ελεθερος. Τότε σε ραντεβού που είχα με την Καίτη Νουσίου (Ζεύγου) στα Σεπόλια μου γνωστοποίησε ότι με τοποθετούσαν στην οργάνωση Νέας Ιωνίας Διοικητή του Λόχου του εφεδρικού ΕΛΑΣ Νέας Φιλαδελφείας με κατεπάνο του τάγματος το Βασίλη Γρατσά (κατεπάνο Νικηφόρο) και Διοικητή συντάγματος το Μαυροθαλασσίτη και κομματικό Γραμματέα το Σάββα Σταματιάδη, φοιτητή τότε του Πολυτεχνείου και σήμερα Δήμαρχο Νέας Φιλαδελφείας.

Στη Νέα Φιλαδέλφεια με τους νέους συναγωνιστές μου συνεχίσαμε τον αντιστασιακό αγώνα έχοντας επαφή στον Κόκκινο Μύλο με το 34 σύνταγμα της 11 Μερραρχίας του Βουνού. Εδώ στη Ν. Φιλαδέλφεια είχα επαφή αργότερα με τον Πέτρο Κονδολάκη, λοχαγό, και τουμακαρίτη (ανθ)γό Μανώλη Νοδαράκη, (Βιαννίτες) και τον Στέλιο Χατζάκη.

Και εκεί δεν έλειψαν οι Ελληνίδες ηρωίδες. Δύο μέρες πριν από την αποχώρηση των Γερμανών μια ψηγωμένη γυναίκα μας ανέφερε ότι οι δύο Γερμανοί Διοικητές πήγαιναν κάθε βράδυ στο σπίτι γυναίκακας ύπωσης διαγωγής. Κάναμε αναγνώριση του σπιτιού και των σημείων προσπελάσεως σ' αυτό. Στις 9 Οκτωβρίου 1944 βράδυ κάναμε έφοδο, συλλάβαμε τους Γερμανούς, τους μεταφέραμε στη Νέα Μάδυτο στο υπόγειο του σπιτιού ενός Επισκόπου. Οι Γερμανοί μας μαρτύρησαν ότι είχαν ναρκωθεθεί στο εργοστάσιο του Τεγόπουλου δίπλα στο γήπεδο της ΑΕΚ, της Ελληνίδας, και τις Αποθήκες πυρομαχικών Λισίων, και μας υπέδειξαν τα καλώδια στα οποία θα έβραζαν φωτιά με μηχανήματα.

Πράγματι τη μεθεπομένη πρωί ομάδες του εφεδρικού ΕΛΑΣ Ν. Φιλαδελφείας, όταν τα Γερμανικά στρατεύματα αποχωρώντας νύκτα ακόμη πυροδότησαν με θραυκάουστο τις εστίες, όρμησαν με κίνδυνο της ζωής τους, έκοψαν τα καλώδια τόσο στα εργοστάσια όσο και στις αποθήκες πυρομαχικών Λισίων, από την ανατίναξη των οποίων θα καταστρέφονταν όλο το τμήμα και οι συνδικαλιστές της Δυτικής Αθήνας. Ο Τεγόπουλος, εκδηλώνοντας την ευγνωμοσύνη του για τη διάσωση του εργοστασίου του, που ήταν αποθήκη ανταλλακτικών αεροπλάνων και αλεξιπτώτων, χάρισε στο γραμματέα της οργάνωσης Σάββα Σταματιάδη το αυτοκίνητό του. Ήταν η τελευταία αντιστασιακή δράση κατά των Γερμανών, από την οποία δεν απουσίασε η Ελληνίδα.

Η παραπάνω αντιστασιακή δράση και θυσίες έχουν παναθηναϊκή έκταση, γιατί ταυτόχρονα σ' όλους τους άλλους τομείς της Αθήνας ο λαός και οι επικεφαλής του αγωνιστές δεν υστέρησαν σε θυσίες αντιμετωπίζοντας με

Ιστορικά φυσικά φαινόμενα

ΣΥΝΕΧΕΙΑ απ' τη σελ. 1
χνάμε και ότι, παρά τις δυσάρεστες συνέπειές τους, βωριές χιονοπτώσεις με δυνατός βοριάδες είχαν και την ευχάριστη πλευρά τους σαν ΤΣΙΧΛΟΚΑΙΡΟΙ. Στα παλιά χρόνια τα πυροφάνια και το δαδί ήταν έτοιμα και οι Βιαννίτες περίμεναν με ανυπομονησία τη βαρυχειμωνιά.

Στις παραλίες της επαρχίας μας το στρώσιμο του χιονιού είναι κάπως σπάνιο. Φαίνεται όμως ότι η χιονιά 18—21 Φεβρουαρίου 1983 ήταν από τις πιό βαριές. Αυτό προκύπτει εκτός από τα επίσημα στοιχεία της ΕΜΥ και από το ότι αγκυροβολημένες κοντά στις ακτές βάρκες φορτώθηκαν με χιόνι. Για τους μελλοντικούς μελετητές τέτοιων φαινομένων αξιολογίες είναι περιγραφές όπως αυτές των κ.κ. Στέλιου Μανδαλάκη και Γιάννη Νεραντζάκη στα Β.Ν. Μαρτίου 1983, που βοηθούν σε μεγάλο βαθμό ακόμη και την ΕΜΥ, για περιοχές που λείπουν Μετεωρολογικοί Σταθμοί.

10. ΑΝΟΜΒΡΙΕΣ

Από τους μινωικούς χρόνους ακόμη, σοβαρές ανομβρίες ταλαιπωρούσαν την Κρήτη και πολλές φορές έβιναν αιτία να μεταναστεύουν οι Κρήτες και να αποικίζουν μακρινούς τόπους. Έτσι, μια φοβερή ανομβρία αναφέρεται ως η αιτία που κάτοικοι της αρχαίας ΒΙΕΝΝΟΥ ξενιτεύθηκαν, και ψάχνοντας για κατάλληλη περιοχή για εγκατάσταση, έκτισαν τη VIENNE στις όχθες του Ροδανού ποταμού της Γαλλίας. Ρωμαίοι ιστορικοί αναφέρουν την περίπτωση της πόλης ΑΡΚΑΔΙΑΣ (κοντά στο Αφρατί), που από ανομβρία οι πηγές και τα ποτάμια της στέρεψαν. Αυτό πρέπει να συνηθεί κάποιο χρόνο μέσα στα πρώτα 50 χρόνια μ.Χ.

Στα χρόνια που ζούμε δεν ενθυμούμαστε βέβαια τόσο μεγάλες ξηρασίες, μα ξέρομε ότι σε πολλά χρόνια ανομβρίας το λιγότερο του νερού των άφθονων πηγών της επαρχίας μας όχι μόνο ελάττωνε σε μεγάλο βαθμό την γεωργική παραγωγή, αλλά και δυσκόλευε τη λειτουργία των νερόμυλων το καλοκαίρι.

Ιδιαίτερα δυσμενείς είναι οι φθινοπωρινές ανομβρίες που

εμποδίζουν τις γεωργικές εργασίες και μειώνουν την απόδοση της ελιάς. Σχετικά άνομβρο ήταν το φθινόπωρο των τελευταίων δύο ετών 1982 και 1983, **μα το φθινόπωρο του 1965 ήταν από τα πιό ξηρά για την Ν.Α. Κρήτη και για το μεγαλύτερο μέρος της Ελλάδας.**

Αξίειπαινη η πρωτοβουλία του κ. Μαν. Παπαγιάννη να εγκαταστήσει βροχόμετρο στον Κερατόκαμπο, ιδιωτικά. Πολύ χρήσιμο θα ήταν αν γίνονταν αυτό σε όλα τα χωριά και οικισμούς της επαρχίας. Οι παρατηρήσεις των βροχομέτρων αυτών θα βοηθούσαν πολύ την «Υδρογεωλογική έρευνα ορεινού συγκροτήματος Βιάννου — Πεύκου» που περιλαμβάνεται στο φετινό πρόγραμμα της Νομαρχίας.

11. ΒΙΑΝΝΟΣ ΚΑΙ ΕΛΙΑ

Η ελιά καλλιεργείται και ευδοκίμει στην Α. Βιάννο, ως το ύψος των 865 μ. πάνω από τη θάλασσα, που είναι το ύψο μετρο του Απάνω Άι—Γιάννη. Ψηλότερα από τον Άι—Γιάννη μόνο ατροφικές αυτοφυείς αγριελιές βρίσκει κανείς.

Κατά πληροφορίες που μου έδωσε ο γεωπόνος κ. Δημ. Χ. Παπαγιαννάκης, οι ελιές της περιοχής του Άι—Γιάννη έχουν μεγάλη απόδοση σε καρπό, αλλά και η περιεκτικότητά τους σε λάδι είναι μεγαλύτερη από τις ελιές άλλων χαμηλότερων περιοχών, ακόμη και του Κερατόκαμπου.

Τα στοιχεία αυτά διαφεύδουν τους περισσότερους συγγραφείς και μελετητές της ελιάς, που αναφέρουν ότι η ελιά στη λεκάνη της Μεσογείου ευδοκίμει σε ύψη 600—700 μ. και ότι πάνω από 800 μ. κι αν ευδοκίμει ως δέντρο δεν έχει απόδοση σε καρπό και λάδι. Πραγματικά, στην άλλη Ελλάδα η ελιά καλλιεργείται αποδοτικά στα ύψη 400—600 μ. Εξαιρεση στις χώρες της Μεσογείου αναφέρεται το όρος Αίτνα της Ιταλίας, όπου η ελιά φθάνει ως το υψόμετρο των 1.000 μ., αλλά η απόδοσή της είναι μηδαμινή.

Οι ελαιώνες λοιπόν του Απάνω Άι—Γιάννη πρέπει να θεωρηθούν μοναδική περίπτωση και επιβεβαιώνουν την αντίληψη ότι η ελιά στη Βιάννο

βρίσκεται κοντά στο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟ (ΟΡΤΙΜΙΟΜ) περισσότερο από ό,τι σε άλλες περιοχές.

Σημειώνωμε τα επόμενα στοιχεία που είναι καθοριστικά για τη γεωγραφική και την καθ' ύψος εξάπλωση και ευδοκίμηση της ελιάς στην Ευρώπη:

Το δέντρο της ελιάς καταστρέφεται τελειώς μέσα σε 8 μέρες με θερμοκρασίες —10 βεθμούς C και αρχίζει να παθαίνει ζημιές, σε θερμοκρασίες —3 έως —5 β. C. Η ωρίμανση του ελαιοκάρπου απαιτεί θερμοκρασίες πάνω από 14 β. C. Η ελιά όμως γίνεται περισσότερο ευπαθής στο ψύχος, δηλαδή μπορεί να πάθει ζημιές και σε υψηλότερες από τις παραπάνω θερμοκρασίες, αν προηγηθεί καιρός ήπιος και υγρός, ώστε να έχει αφυπνιστεί η βλάστηση, όπως συνέβη με την καταστροφή όλων των ελαιώνων της Ν. Γαλλίας το Φεβρουάριο του 1956 και με καταστροφές στους ελαιώνες της Εύβοιας, Λαμίας, Βόλου και Αταλάντης το τρίτο δεκαήμερο του Ιανουαρίου 1963.

Σ. Δ. Π.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΣΤΗ ΒΙΑΝΝΟ

Στις 10 Ιουλίου ημέρα Τρίτη και ώρα 11 και 5' το πρωί από το Ραδιοφωνικό σταθμό Ηρακλείου και στην εκπομπή Λυράρηδες και Μαντιναδόροι την Κρήτης, θα μεταδοθεί συνέντευξη για το πώς και με ποιά μέσα τραγουδούσαν οι Βιαννίτες παλιά και πως διασκεδάζουν σήμερα. Άς φροντίσουν όλοι οι συνεπαρχιώτες να την ακούσουν.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ

ΤΟΥ ΔΑΚΟΥ

Άρχισαν οι ψεκασμοί για την καταπολέμηση του δάκου της ελιάς. Από το Ελαιοταμείο Ηρακλείου προγραμματίζεται να ψεκαστούν φέτος 307.000 στρέμματα από τον αέρα και 380.000 από το έδαφος. Στην επαρχία μας ο ψεκασμός θα γίνει με συνεργεία από το έδαφος.

Υπενθυμίζεται στους μελισσοκόμους να μεταφέρουν τα μελισσάκια τους από τις περιοχές που θα γίνουν ψεκασμοί, για ν' αποφύγουν της ζημιές στα μελισσοσμήνη τους.

N. M. ΚΑΡΑΒΕΛΑΚΗΣ

ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

Αγ. Μηνά 15 — Ηράκλειο τηλ. 225185

Οικία: Θεσσαλονίκης 15 τηλ. 224529

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ απ' τη σελ. 1
τροχοφόρων που χρόνο με το χρόνο αυξάνονται σ' όλα τα χωριά της επαρχίας και η διακίνηση γίνεται όλο και πιο δύσκολη και ιδιαίτερα στους κεντρικούς δρόμους,

— Η ανάγκη να δημιουργηθούν χώροι για μαζικές συγκεντρώσεις των κατοίκων για συζήτηση των θεμάτων τους και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που τα τελευταία χρόνια αρχίζουν να παίρνουν κάποια μαζικότητα.

Όλα αυτά μα και πολλά άλλα που μπορεί να διαπιστώσει καθένας, με μια προσεκτική ματιά, σε επίσκεψή του στα χωριά της επαρχίας και που τη νιώθουν πολύ έντονα όσοι μένουν εκεί μόνιμα, οδηγησαν το Σύλλογο Βιαννιτών Ηρακλείου «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» να καλέσει όλους τους συνεπαρχιώτες τεχνικούς που μένουν στο Ηράκλειο σε μια συνάντησή τους, όχι βέβαια για να λύσουν το μεγάλο πρόβλημα Χωροταξίας της επαρχίας, γιατί δεν έχουν τέτοια αρμοδιότητα ή δυνατότητα. Με τη σκέψη όμως πως η επαγγελματική τους απασχόληση σε άλλους περισσότερο και σ' άλλους λιγότερο έχει μεγάλη σχέση με το παραπάνω θέμα, η μικρή ή μεγάλη πείρα που έχουν γύρω από αυτά τους δημιουργούν την ικανότητα να διαπιστώνουν καταστάσεις και να εξειρρίσκουν λύσεις εκεί που οι άλλοι αδυνατούν.

Στη συνάντηση που κάλεσε «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» παρευρέθηκαν μονάχα τέσσερις συνεπαρχιώτες τεχνικοί και από τη συζήτηση που έκαναν βγήκε η πρόταση που σε άλλη στήλη αναφέρεται για το δρόμο Ηράκλειο — Βιάννος, αλλά και το θέμα αποχέτευση στην Άνω Βιάννο, για το οποίο θα γράψουμε σε άλλο φύλλο των Β.Ν. Οι υπόλοιποι συνεπαρχιώτες για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή τους δεν μπόρεσαν να πάρουν μέρος.

Ο Σύλλογος Βιαννιτών Ηρακλείου θα πρέπει να επανέλθει στην πρόσκληση του για μια νέα συνάντηση. Οι συνεπαρχιώτες μας τεχνικοί, ύστερα απ' όσα πιο πάνω εκτεθήκαν, μα πολύ περισσότερο απ' όσα οι ίδιοι κατέχουν, θα μπόρουν να κάνουν μια σειρά προτάσεις για το πώς μπόρουν ν' αντιμετωπιστούν όλες αυτές οι ανάγκες της επαρχίας, του τόπου στον οποίο όλοι μας γεννηθήκαμε και άλλοι λίγο άλλοι περισσότερο διατηρούμε δεσμούς μαζι του, οικονομικούς ή συναισθηματικούς.

Οι προτάσεις αυτές θα εκλαϊκευτούν, θα γίνουν κτήμα των κατοίκων της επαρχίας, αίτημά τους, για να μπόρουν η τοπική αυτοδιοίκηση και άλλοι αρμόδιοι φορείς να τα προωθήσουν στην επίλυσή τους.

Συμβουλευτικός λοιπόν είναι ο ρόλος των συνεπαρχιωτών τεχνικών στο ποροπάνω θέμα και τις περισσότερες φορές μια καλή συμβουλή αποτελεί την καλύτερη λύση και στο πιο δύσκολο πρόβλημα.

Για τη διαμόρφωση του χώρου του Ηρώου

Αν σε όλα που πιο πάνω αναφέρθηκαν, και ίσως σε πολλά άλλα, ο ρόλος των συνεπαρχιωτών τεχνικών μπόρει να είναι συμβουλευτικός, για τη διαμόρφωση του χώρου του Πανεπαρχιακού Ηρώου μπόρει και πρέπει να συμβάλει και να βοηθήσει στο να προωθηθεί άμεσα.

Το σχέδιο υπάρχει. Χρειάζεται κάποια αναμόρφωση, συμπλήρωση και προσαρμογή στο νέο περιβάλλον που δημιουργήθηκε με τη διάνοιξη του δρόμου προς τους κάτω οικισμούς των Αμιρών.

Η κ. Ρίτα Μάστορα — Κατσαράκη, που στην αρμοδιότητά της ανήκει το παραπάνω έργο, μπόρει να δώσει κάθε σχετική πληροφορία. Όσοι από τους συνεπαρχιώτες μηχανικούς μπόρουν και διατίθενται να βοηθήσουν, ας ζητήσουν να τους δοθούν σχετικές οδηγίες.

Από άλλες στήλες των Β.Ν. γίνεται έκκληση στον αρμόδιο εκπρόσωπο της Πολιτείας για την επιχορήγηση του έργου. Ας βοηθήσουμε εμείς στην προώθησή του.

Το να μην έχει τιμηθεί, παρά το πέρασμα τόσων χρόνων, όσο θα πρέπει η μνήμη των νεκρών της επαρχίας μας, πέρα από την οποιαδήποτε ευθύνη της Πολιτείας, πολύ περισσότερο βαρύνει εμάς, τους κατοίκους της επαρχίας κι όχι τόσο τους απλούς ανθρώπους των χωριών μας και τους εκπροσώπους των κοινοτήτων, όσο όλους αυτούς, παλαιούς και νεώτερους, που γνωρίζουν το θέμα, ξέρουν πως αλλού αυτούς τους τόπους, τους έχουν διαμορφώσει σε χώρους προσκυνήματος και εθνικής ή πανανθρώπινης προσευχής. Σ' εμάς όμως, βρίσκει στην κατάσταση που είναι, αν κι έχουν περάσει 40 χρόνια από τότε που έφυγαν οι κατακτητές από τον τόπο μας.

Η ΣΦΑΓΗ ΤΟΥ ΔΙΣΤΟΜΟΥ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1
του ΕΛΑΣ που θρικόταν εκεί και να τον χτυπήσουν. Το σχέδιο δεν πέτυχε. Οι Γερμανοί εγκλωβίστηκαν κοντά στο ξωκλήσι της Αγίας Ειρήνης κι εξοντώθηκαν όλοι. Η μάχη κρατούσε πολλές ώρες. Ενισχύσεις που έφτασαν από τους Γερμανούς που θρικόταν στο Δίστομο δεν μπόρουν να τα θγάλουν πέρα. Όμως, αντί να σηκωθούν και να φύγουν, όπως θα πρέπει να κάνουν, απλά έπεσαν να κείτονται οι νεκροί πλημυρισμένοι στο αίμα που δεν είχε μέρος να φύγει από το σπίτι. Από τα ελάχιστα άτομα που σώθηκαν έγιναν γνωστές μερικές από τις τραγικές στιγμές του Δίστομου. Έτσι η γυναίκα του Παπα-Σωτήρη Ζήση Κοντυλή που σώθηκε αλλά με δυο τραύματα διηγείται:

«Σε μια στιγμή βγήκε ο παπάς, για να δει τί θα κάναμε. Ήμαστε 14 άτομα. Ακούσαμε τουφεκίες και είδαμε τον παπά να πέφτει νεκρός, ύστερα ρίχναμε κατά πάνω μας. Ο ένας μετά τον άλλο έπεφτε νεκρός και το δωμάτιο γίμωσε αίματα. Εγώ, τη στιγμή που μας θάλανε στο ντουφεκίδι θύζαινα το κοριτσάκι μου, ενός χρόνου. Μου ρίξαν τρεις σφαίρες. Η μια μου χάλασε το ζερβί χέρι, η άλλη με πήρε ξόπετα κάτω από το αυτί και μου πέταξε πέρα πέρα το σκουλαρίκι και η τρίτη χτύπησε το κεφάλι του παιδιού. Όπως το κράταγα

πριν από εννιά μήνες, το Σεπτέμβριο του '43, μπόρουν να την φανταστούν.

Οι δολοφόνοι των ΕΣ-ΕΣ με εφ' όπλο λόγχη, λυσασμένοι από το μίσος τους ομάδες ομάδες ξεχύνονταν στις γειτονιές, έσφαζαν, εκτελούσαν και ποδοπατούσαν όποιον θρικόταν μπροστά τους. Γέροι, γριές, νέοι και νέες, παιδιά, θρέφη, παπάδες έπεσαν κάτω από τις δολοφονικές σφαίρες και τις λόγχες των δημίον του φασισμού.

Οι Διστομίτες σε μικρές ή μεγάλες ομάδες από 3 μέχρι 20 άτομα που θρικόταν κλεισμένοι στα σπίτια, κόντονταν όλοι νεκροί πλημυρισμένοι στο αίμα που δεν είχε μέρος να φύγει από το σπίτι. Από τα ελάχιστα άτομα που σώθηκαν έγιναν γνωστές μερικές από τις τραγικές στιγμές του Δίστομου. Έτσι η γυναίκα του Παπα-Σωτήρη Ζήση Κοντυλή που σώθηκε αλλά με δυο τραύματα διηγείται:

«Σε μια στιγμή βγήκε ο παπάς, για να δει τί θα κάναμε. Ήμαστε 14 άτομα. Ακούσαμε τουφεκίες και είδαμε τον παπά να πέφτει νεκρός, ύστερα ρίχναμε κατά πάνω μας. Ο ένας μετά τον άλλο έπεφτε νεκρός και το δωμάτιο γίμωσε αίματα. Εγώ, τη στιγμή που μας θάλανε στο ντουφεκίδι θύζαινα το κοριτσάκι μου, ενός χρόνου. Μου ρίξαν τρεις σφαίρες. Η μια μου χάλασε το ζερβί χέρι, η άλλη με πήρε ξόπετα κάτω από το αυτί και μου πέταξε πέρα πέρα το σκουλαρίκι και η τρίτη χτύπησε το κεφάλι του παιδιού. Όπως το κράταγα

στην αγκαλιά μου, όλα τα μυαλά του πετάχτηκαν στα μούτρα μου. Έζησα εγώ μόνο από 14 άτομα που ήταν στο σπίτι».

Η Φροσύνη Σταθά θύζαινε κι αυτή το αθάπτιστο παιδί της. Έριξαν οι κακούργοι και τη σκότωσαν. Και το μικρό εξακολουθούσε να τρώει γάλα από τη νεκρή μάνα του. Οι θάρβαροι έκωφαν με το μαχαίρι τη ρώγα από το βυζί της μάνας που απόμεινε στο στόμα του παιδιού και στη συνέχεια το στραγγάλισαν.

Μα οι κτηνάνθρωποι δεν σταμάτησαν σε τέτοια μονάχα εγκλήματα. Μην μπόρουν να θιάσουν τις γυναίκες ζωντανές γιατί αντιστέκονταν, κόρεσαν το διστραμμένο σεξουαλισμό τους με τη νεκροφιλία.

Κι αφού διαπίστωσαν πως δεν υπήρχε πια ζωντανή ψυχή στο χωριό επιδόθηκαν στη λεηλασία, φορτώνοντας σ' αυτοκίνητα, ότι μπόρουν και καταστρέφοντας αυτά που δεν μπόρουν να πάρουν. Τρυπούσαν θαρέλια με λάδι και κρασί, για να σμίξουν με το αίμα αυτών που τόσο δούλεψαν για να τα μαζέψουν.

Στη μνήμη των μαρτύρων του Δίστομου έχει ανεγερθεί μεγαλοπρεπές Μουσείο.

Στην προμετωπίδα είναι γραμμένο:

Ω ΞΕΝΕ
ΑΝΑΓΕΙΛΕ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΛΑΟΥΣ ΟΤΙ ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ
ΤΟΥ ΔΙΣΤΟΜΟΥ ΕΞΕΤΕΛΕ-
ΣΑΝ ΤΑΣ ΕΝΤΟΛΑΣ ΤΟΥ
ΕΘΝΟΥΣ ΤΩΝ.

Εκεί τελούν κάθε χρόνο μνημόσυνο, κατά το οποίο τώρα και πολλά χρόνια, εκτός από την επιμνημόσυνη δέηση, οργανώνονται και διάφορες εκδηλώσεις.

Το φετινό πρόγραμμα κάλυψαν εκδηλώσεις τριών ημερών.

ΠΑΡΑΚΕΥΗ 8 Ιουνίου: Λαϊκές δρόμος θυσίας και καλλιτεχνικό πρόγραμμα με την χορωδία του ΟΤΕ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 9 Ιουνίου: Πο-

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Επιτροπή του Συλλόγου Αγιοθασιτών της Αθήνας επισκέφθηκε τον υφυπουργό Παιδείας κ. Μάραλη στον οποίο εξέφρασε την αντίθεσή του στη συγχώνευση των δημοτικών σχολείων χωριών της επαρχίας. Ζήτησε να μη συγχωνευτεί το δημοτικό σχολείο Αγ. Βασιλείου.

Ο ίδιος Σύλλογος αθλοέτισε θραβεία των 5000 δρχ. για ένα μαθητή ή μαθήτριά στα δημοτικά σχολεία Αγ. Βασιλείου και Άρθης. Στις γιορτές του Πάσχα μοίρασε 25.000 δρχ. σε ηλικιωμένους του Αγ. Βασιλείου που είχαν ανάγκη.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

Αγαπητά Βιαννίτικα Νέα, θερμά παρακαλώ να γίνει γνωστό από τις στήλες σας στις Υπηρεσίες Υ.Ε.Β., Διεύθυνση Γεωργίας, Νομάρχη Ηρακλείου και Υπουργείο Γεωργίας ότι ο σημαντικότερος από οικονομική και τουριστική άποψη οικισμός Κόρνιας — Τραπέζα — Λατόμια στερείται το ηλεκτρικό ρεύμα, αν και πάνω από τα σπίτια μας περνά δίκτυο της Δ.Ε.Η. υψηλής τάσης. Επίσης αν και υπάρχουν στην περιοχή πάρα πολλά πηγάδια, δεν μπόρουμε να χρησιμοποιήσουμε μετέρ για την άντληση νερού και την εφαρμογή αυτόματου ποτισμού στις καλλιέργειές μας. Γι' αυτό παρακαλούμε τις αρμόδιες αρχές να ενεργήσουν για την ηλεκτροδότηση των σπιτιών και των καλλιεργητικών μας εγκαταστάσεων, καθώς και για αυτόματα τηλεφωνα στην περιοχή. Ελπίζω ότι θα δικαιωθούμε! το συντομότερο σ' αυτά που ζητούμε. Θα είναι κι αυτό ένα κίνητρο για την παραμονή περισσότερων αγροτικού πληθυσμού στον τόπο μας για το καλό όλων μας και της Εθνικής Οικονομίας γενικότερα.

Ειρήνης (Καρακόλιθος — Δίστομο) και θεατρική παράσταση: «Μάνα κουράγιο» του Μπρεχτ από το θέατρο «Μπέρτες»

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 Ιουνίου: Τέλεση μνημόσυνο (επιμνημόσυνη δέηση, ομιλία, κατάθεση στεφάνων κλπ. και δεξίωση. Το θράδυ χοροί με το χορευτικό συγκρότημα του Εκπαιδευτικού Συλλόγου Δίστομου και Λαϊκή Συναυλία με το συγκρότημα του Θωμά Μπακαλάκου.

Σ' όλη τη διάρκεια των τριήμερων εκδηλώσεων λειτουργούσε έκθεση φωτογραφίας των θυμάτων της σφαγής του Δίστομου.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1
φή και το περιεχόμενο του συνεταιρισμού ως κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο.

Συνεργασία υπάρχει από πολύ παλιά, από τότε που υπήρξε και εργασία.

Και αυτό γιατί στην πρωτόγονη ζωή, που τα εργαλεία παραγωγής ήταν η χονδροπελεκμένη πέτρα και το ραβδί, ο άνθρωπος δεν μπόρουνε μοναχός και ξεκομμένος να αντιμετωπίσει τα στοιχεία της φύσης και γι' αυτό έπρεπε να ζει και να εργάζεται κατά ομάδες κατά κοινωνίες. Έτσι οι πρωτόγονοι άνθρωποι ζούσαν κατά ομάδες, δούλευαν από κοινού για να παράγουν τα υλικά αγαθά και μαζί τα καταλάμβαναν.

(Συνεχίζεται)

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 3
ηρωισμό και αυταπάρνηση τον κατακτητή και τους εθνοπροδότες συνεργάτες του και έγραψαν με το αίμα τους σελίδες απάραμιλλου ηρωισμού και εθνικής αξιοπρέπειας με μπροστάρη την ηρωική Καισαριανή, που έμεινε κάστρο απόρρητο της λευτεριάς, αλλά και όλους τους Ιαννατικούς συνοικισμούς Γκούζη, Καλλιθέα, Βύρωνα, Ηλιούπολη και Λοιπούς συνοικισμούς, στους οποίους η Ελληνίδα έδωσε το παρόν αλλά και σ' όλο τον πανελλήνιο αντιστασιακό αγώνα.

Παράθεση παραπάνω συνοπτικά τις αναμνήσεις μου προς απότιση φόρου τιμής στους επώνυμους και ανώνυμους αγωνιστές που ηγήθηκαν του τιτάεινου αγώνα του λαού και θυσίαστηκαν στο βωμό της Λευτεριάς κληροδοτώντας στους επιγενομένους το νέο 1821 και φωτίσαν το δρόμο του λαού μας για συνέχιση του αγώνα της λευτεριάς και Ανεξαρτησίας.

ΣΠΥΡΟΣ ΖΩΗΣ
(ΛΕΦΤΕΡΗΣ)

ΕΚΘΕΣΗ ΤΕΧΝΗΣ

Το Ινστιτούτο GOETHE Αθηνών οργανώνει έκθεση με σχέδια και φωτογραφίες του Γερμανού καλλιτέχνη και αντιπροέδρου της Σχολής Καλών Τεχνών του Μονάχου κ. Φρήντχελμ Κλάιν. Η έκθεση θα πραγματοποιηθεί και στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Στ' Αμυρά έχει προγραμματιστεί για τις 19)8 έως 14)9) 1984.

Σχετική αίτηση έχει υποβληθεί για να παραχωρηθεί χώρος στο Δημ. Σχολείο Αμυρά.

Περισσότερες λεπτομέρειες στο επόμενο φύλλο των Β.Ν.

ΠΑΙΔΙΑ ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΥΣΑΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΙΑΝΝΟΥ

Τάξη Α' Γουρνεζάκη Καλλιόπη Γεωργ. 19 3)10
Βουλά Ειρήνη Αποστ. 19 1)10
Κοντονασάκη Χαρ. Ιωάν. 19
Περβολαράκης Γεώργιος Σταύρου 19
Θεοδωράκης Κων)νος Γεωργ. 18 8)10
Παπαδομαρκάκη Μαρία Χαρ. 18 5)10
Περουλή Δημήτριος Εμμ. 18 3)10
Δασκαλάκη Γαλάτεια Ιωάν. 18 2)10
Μεθυμάκη Ελένη Στ. 18 1)10
Μπαριτάκη Μαρία Εμμ. 18
Καρτσάκη Ασπασία Μιχ. 18
Τάξη Β' Θεοδωράκης Εμμανουήλ Γεωργίου 19 9)12
19 5)12

Φραγκάκης Ιωάννης Βασ. 18 5)12
Λασηθιωτάκη Ελένη Γεωργ. 18 4)12
18 2)12
Κοντονασάκη Ξανθίππη Αντ.
Τάξη Γ' Γουρνεζάκη Μαρία Γεωργ. 19 6)13
Κονδυλάκης Μύρων Ιωάννου 18 11)13
Στεφανάκη Αναστασία Ιωάν. 18 7)13
Βαβουρανάκη Άννα Εμμ. 18 2)13
Γυμνάσια Ηρακλείου
Τάξη Α' Κατσαράκης Ιωάννης Εμμ. 19 10)12
Παπαμαθθαίου Εμμανουήλ Ιωάν. 18 6)12
Χλειουνάκη Καλλιόπη Εμμ. 18 6)11.
Τάξη Β' Παπαμαθθαίου Δημήτριος Ιωάν. 18 6)12
Τάξη Γ' Ηγουμενίδης Νίκος Ευαγγ. 19 11)15
Τάξη Α' Λυκείου Κατσαράκης Νίκος Εμμ. 20
Κυριακάκη Ελένη Εμμ. 18 11)12
Μοσχολάκης Γεώρ. Ι. 19
Τάξη Β' Λυκείου. Παπαδάκης Δημ. Ν. 19 11)13

Σε γυμνάσιο του Ηρακλείου αλλά και άλλων περιοχών θα είναι πολλά παιδιά που πρώτευσαν, μα δεν μας πληροφορήσαν. Επειδή δεν έχουμε τη δυνατότητα να είμαστε ενήμεροι σε ό,τι γίνεται σ' όλο το χώρο των συνεπαρχιωτών παρακαλούμε και πάλι να μας ενημερώνουν σε ό,τι οι συνεπαρχιώτες μας επιθυμούν να γίνεται γνωστό. Υπενθυμίζουμε και πάλι πως κάθε καταχώριση γίνεται δωρεάν.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΗΣ 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 84 ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ (ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ)

ΤΜΗΜΑ	ΕΓΚΥΡΑ	ΠΑΣΟΚ	Ν.Δ.	ΚΚΕ	ΚΚΕ ΕΘ.
1. Αγ. Βασιλείου Μικτό	506	241	111	132	4
2. Αμυρά Ανδρών	260	173	56	16	6
3. Άνω Βιάννου Ανδρών	252	174	55	15	5
4. Άνω Βιάννου Ανδρών	392	197	89	83	14
5. Άνω Βιάννου Γυναικών	377	201	71	89	5
6. Άνω Βιάννου Μικτό	400	199	99	84	13
7. Βαχού Μικτό	215	130	50	31	3
8. Καλαμιού Μικτό	342	231	54	49	3
9. Κάτω Βιάννου Μικτό	206	121	40	42	2
10. Κάτω Σύμης Μικτό	195	145	37	4	3
11. Κεφαλοβρυσίου Μικτό	278	166	73	32	1
12. Πεύκου	279	178	18	64	11
13. Συκολόγου Μικτό	388	233	131	20	1
14. Χόνδρου Μικτό	318	249	134	3	7
Σύνολο	4.508	2.638	1.018	664	78
Εκλογές 1981	4.761	3.051	1.058	512	34
Εκλογές 1977	4.268	1.561	1.200	390	42

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΚΗΣ
Πεύκος Βιάννου 18)6)1984